

põllumajandusministri määruse "Seemnekartuli kategooriad ning seemnekartuli pakendamise ja turustamise nõuded" eelnõu juurde

I. Sissejuhatus

Põllumajandusministri määruse "Seemnekartuli kategooriad ning seemnekartuli pakendamise ja turustamise nõuded" eelnõu on välja töötatud "Taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse" § 4 lõike 3, § 65 lõigete 4 ja 7, § 73 lõigete 5 ja 7, § 74 lõike 5, § 101 lõike 4 ning § 104 lõike 4 alusel.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Põllumajandusministeeriumi taimetervise osakonna taimse materjali büroo juhataja kt Kristiina Digryte (625 6275), Taimetoodangu Inspektsiooni taimetervise osakonna juhataja Riina Koidumaa (671 2670) ja sama osakonna peaspetsialist Ljudmila Kerge (671 2626). Juriidilise ekspertiisi eelnõule tegi Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Arvo-Mart Elvisto (625 6151) ja keeleliselt toimetas eelnõu õigusosakonna peaspetsialist Leeni Silk (625 6523).

II. Eelnõu sisu

Eelnõu §-s 1 kehtestatakse määruse reguleerimisala. Määrusega kehtestatakse seemnekartuli kategooriad ja nende kvaliteedinõuded, seemnekartuli kvaliteeti vähendavate taimekahjustajate loetelu ja nende esinemise piirmäärad, seemnekartuli tootmise nõuded, proovide suurused ning seemnekartuli nõuetekohasuse kindlakstegemise nõuded, sertifitseerimise kord ja nõuded, sertifitseeritavate liikide loetelu, seemnekartuli pakendamise ja müügiapakendite sulgemise ning seemnekartuli müügiapakendi märgistamise nõuded, sertifitseerimist tõendavate dokumentide väljaandmise kord, etikettide sisu ja vormi nõuded ning turustamise nõuded.

Eelnõu §-s 2 kehtestatakse seemnekartuli kategooriad ja nende tähistused.

Eelnõu §-s 3 kehtestatakse seemnekartuli kvaliteedi ja kvaliteeti vähendavate taimekahjustajate nõuded. Seemnekartulipartiis tohib olla kuni 2% mulda ja muid lisandeid ning kuni 3% mehaaniliste vigastustega ja füsioloogiliste muutustega kartuleid. Teatud loetletud taimekahjustajaid ei tohi seemnekartulipartiis esineda, kuid kärntõvest ning kuiv- ning märgmädanikust kahjustatud mugulaid võib esineda kehtestatud piirides.

Eelnõu §-s 4 kehtestatakse seemnekartuli tootmise nõuded. Kartuli kasvatamisest seemnekartuli tootmiseks ettenähtud põllul peab olema möödunud supereliit- ning eliitseemnekartuli puhul vähemalt kolm aastat ja sertifitseeritud seemnekartuli puhul vähemalt kaks aastat. Kui seemnekartuli tootmisel kasutatakse tarbekartuli või teise seemnekartuli tarnija kartuli tootmisel kasutatavaid seadmeid ja tehnikat, siis tuleb need enne seemnekartulimugulate, seemnekartulipõllu ning seemnekartulipakendite ja -alustega kokkupuutumist puhastada ja desinfitseerida. Nõue on vajalik, et ei leviks kartuli kvaliteeti vähendavaid taimekahjustajad ja neid sisaldav muld. Seemnekartulit säilitatakse tarbekartulist eraldi selliselt, et oleks välistatud seemnekartuli segunemine tarbekartuliga. Nõue, et lisaks seemnekartulile ka tarbekartulit kasvatavas ettevõttes peab ka tarbekartuli tootmiseks kasutama üksnes sertifitseeritud seemnekartulit, on vajalik

ohtliku taimekahjustaja leviku vältimiseks. Kui ettevõttes kasutatakse tarbekartuli tootmiseks sertifitseerimata seemnekartulit, ei saa olla kindel, et sertifitseeritud seemnekartul ei saa nakkust. Analoogsed põhimõtted on ka teistes Euroopa Liidu liikmesriikides.

Eelnõu §-s 5 kehtestatakse mullaproovi nõuded. Seemnekartuli tarnija teavitab Taimetoodangu Inspeksiooni mullaproovide võtmiseks seemnekartuli kasvatamiseks plaanitava põllu asukohast enne 1. maid. Mullaproovi analüüsiga määratakse kindlaks kartuli-kiduussi esinemine. Mullaproov võetakse seemnekartulipõllu kontrollimise käigus või enne seda. Mullaproov võib olla võetud ka eelmisel sügisel pärast kartulisaagi koristamist. Kevadel rajatava seemnekartulipõllu mullaproov võib olla võetud samuti eelmisel sügisel. Seemnekartuli tootmiseks plaanitaval põllul ei tohi esineda kartuli-kiduussi.

Eelnõu §-s 6 kehtestatakse vahemaa nõuded. Taimekahjustajate leviku vältimiseks on määratud seemnekartulipõllu väikseim vahemaa seemnekartulipõllu ja naabruses asuva kartuli tootmise põllu vahel. Kui maastiku geograafiline iseärasus (nt asukoht saarel) või muu looduslik tõke (nt järv, metsatukk, küngas) takistab taimekahjustaja levikut, siis vahemaa nõuet ei kohaldata.

Eelnõu §-s 7 kehtestatakse sertifitseerimise kord. Sertifitseerimine korraldatakse rahvusvaheliste nõuete kohaselt. Seemnekartuli sertifitseerimiseks esitab taotluse sordi omanik, esindaja või säilitaja 1. juuniks Taimetoodangu Inspeksioonile. Teave on vajalik järelevalveplaanide koostamiseks. Võrreldes kehtinud korraga tuleb nüüd esitada koos taotlusega ka põllumassiivi kaart, millele seemnekartuli tarnija märgib põldude numbrid ja piirid, ning etikett või selle koopia. Põldtunnustamist teeb järelevalveametnik. Võttes arvesse põldtunnustamise, kartuli-kiduussi kontrollimiseks võetud mullaproovi analüüsi, viirus- ja bakterhaiguste laboratoorsete analüüside ja kvaliteedi hindamise mugulaanalüüsi tulemusi, väljastab Taimetoodangu Inspeksioon sertifitseeritud seemnekartulipartii kohta seemnekartulitunnistuse ning etiketid müügipakendite märgistamiseks.

Eelnõu §-s 8 kehtestatakse seemnekartulipõllu nõuded. Põldtunnustamine tehakse seemnekartuli taimede sellises arengustaadiumis, mis võimaldab adekvaatselt hinnata nende taimede liigiehtsust ja -puhtust ning seemnekartuli kvaliteeti vähendavate taimekahjustajate levikut.

Eelnõu §-s 9 kehtestatakse proovi võtmise ja suuruse nõuded. Mugulaproov võetakse enamasti kohe koristuse järel kartulihoidlas ladustatud sorteerimata kartulipartiist. Mugulaproovi võib võtta seemnekartulipõllul enne saagikoristust, kui kartulipealsed on eemaldatud ja põllul ei esine uuesti kasvama läinud kartulitaimi. Mugulaproovide arv oleneb seemnekartulipartii massist. Seemnekartuli hoiustamisel puistes võetakse partii kümnest erinevast kohast 20 mugulat ja saadakse 200 mugulast koosnev proov. Enne proovi võtmist kontrollitakse, kas seemnekartulipartii on moodustatud kasvuaegselt kontrollitud seemnekartulipõllu saagist, nõuetekohaselt märgistatud ning selgelt eristatav.

Eelnõu §-s 10 kehtestatakse proovi analüüsimine. Mullaproovi ning bakter- ja viirushaiguste esinemise määramiseks võetud mugulaproovi analüüsitakse Taimetoodangu Inspeksiooni määratud rahvusvaheliselt tunnustatud analüüsimeetodeid kasutavas laboratooriumis. Kvaliteedi määramiseks võetud mugulaproovi analüüsib

Taimetoodangu Inspeksiooni järelevalveametnik kas tootja juures kohapeal või Taimetoodangu Inspeksioonis.

Eelnõu §-s 11 kehtestatakse sertifitseeritava seemnekartuli nõuded. Kui seemnekartul on nõuetekohane, siis see sertifitseeritakse. Nõuetekohase seemnekartuli müügi pakendi sulgeb järelevalveametnik turvakleebise või plommiga.

Eelnõu §-s 12 kehtestatakse pakendamise nõuded. Pakend peab olema suletud selliselt, et seda ei oleks võimalik avada plommi, turvakleebist või etiketti rikkumata. Kui etikett kinnitatakse müügi pakendile nõoriga, fikseeritakse see plommiga.

Eelnõu §-s 13 kehtestatakse märgistamise nõuded. Nõuetekohane etikett, millele kantakse ka taimepassil nõutavad andmed, kinnitatakse järelevalveametniku kontrolli all müügi pakendi välisküljele. Kasutada võib ka isekleepuvat etiketti. Kuigi praegu veel ei ole võetud ei Eesti ega ka Euroopa Liidu ühtsesse sordilehte geneetiliselt muundatud kartulisorti, on märgistuse nõue kehtestatud direktiivi 2002/56/EÜ alusel. Seetõttu on ka määruses ette nähtud, et geneetiliselt muundatud sordist pärit seemnekartuli puhul peab sellekohane teave olema kõigil dokumentidel.

Eelnõu §-s 14 kehtestatakse etiketi vormi nõuded. Seemnekartuli etiketi suurus on vähemalt 110 x 67 mm ja igal kategoorial on ette nähtud erinevat värvi etikett. Etiketide värv ja suurus on kehtestatud rahvusvaheliste ja Euroopa Liidu asjakohaste nõuete kohaselt.

Eelnõu §-s 15 kehtestatakse seemnekartuli etiketile märgitav teave.

Eelnõu §-s 16 kehtestatakse seemnekartuli turustamise nõuded. Turustada tohib üksnes sordilehte või Euroopa Liidu ühtsesse põllukultuuride sordilehte võetud ja sertifitseeritud seemnekartulit. Turustatav seemnekartul ei tohi olla töödeldud idanemist pärssiva ainega. Sertifitseeritud seemnekartul tuleb turustada kahe kuu jooksul arvates seemnekartulitunnistuse väljastamise päevast. Kui see tähtaeg on möödunud, võetakse kvaliteedi hindamiseks uus mugulaproov ja kui selle analüüsitulemuste alusel on seemnekartul nõuetekohane, väljastatakse seemnekartuli tarnijale uus seemnekartulitunnistus ja nõuetekohased etiketid. Kui turustamise ajal leitakse, et seemnekartulipartii ei vasta kvaliteedinõuetele, võib partiid sorteerida ja ümber pakendada, et partii vastaks selle kohta sätestatud nõuetele. Seejärel teavitatakse sorteerimisest Taimetoodangu Inspeksiooni, et järelevalveametnik saaks võtta mugulaproovi. Kui mugulaanalüüsi alusel on seemnekartul nõuetekohane, väljastatakse seemnekartuli tarnijale uus seemnetunnistus ja nõuetekohased etiketid.

Eelnõu §-s 17 kehtestatakse rakendussäte, mille kohaselt määrust rakendatakse alates 1. maist 2006. a ja enne 1. maid 2006. aastal kehtinud nõuete kohaselt märgistatud seemnekartulipartiid võib turustada kuni kauba lõppemiseni.

Eelnõu §-s 19 kehtestatakse määruse jõustumine, mille kohaselt määruse § 4 lõige 4 jõustub 1. jaanuaril 2007. aastal. Nimetatud sätte hilisem jõustumine on vajalik seoses uue nõude kehtestamisega ettevõttele, milles kasvatatakse lisaks seemnekartulile ka tarbekartulit.

Eelnõu lisas kehtestatakse seemnekartulitunnistuse vorm.

III. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab nõukogu direktiivi 2002/56/EÜ seemnekartuli turustamise kohta (EÜT L 193, 20.07.2002, lk 60–73) nõuetele.

IV. Määruse mõjud

Määrusega kehtestatakse seemnekartuli turustamise nõuded Euroopa Liidu nõuete kohaselt. Määrusega ühtlustatakse seemnekartuli sertifitseerimise ja turustamise nõuded Euroopa Liidu nõuetega. Tootjal on võimalus turustada takistamatult seemnekartulit ka teises Euroopa Liidu liikmesriigis.

V. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse jõustumine ei too kaasa organisatsioonilisi muudatusi ega lisakulusid riigieelarvest.

VI. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Sotsiaalministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Keskkonnaministeeriumile.

VII. Määruse jõustumine

Määrust rakendatakse 1. maist 2006. a. Määruse § 4 lõige 5 jõustub 1. jaanuaril 2007. aastal. Nimetatud sätte hilisem jõustumine annab seemnekartuli tarnijale, kes toodab ettevõttes seemnekartulile lisaks ka tarbekartulit, võimaluse veel sel aastal kasutada tarbekartuli tootmiseks ka sertifitseerimata tarbekartulit.

Ants Noot
Kantsler

